

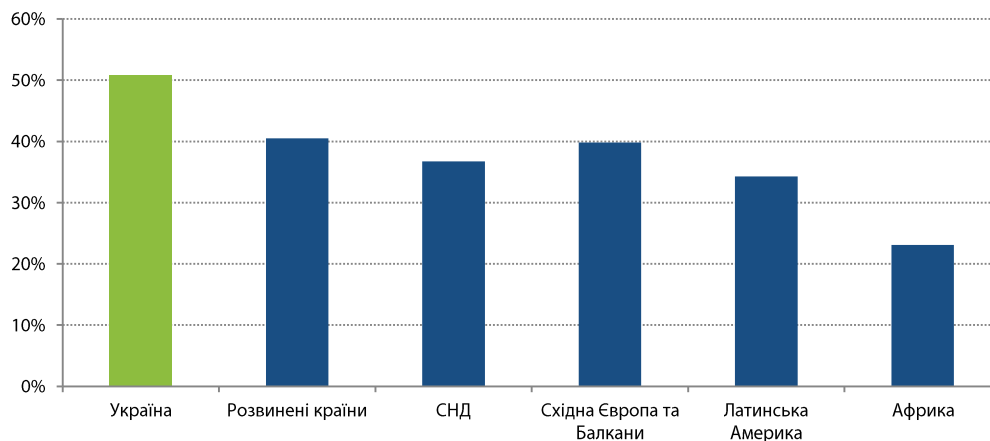
Яким є оптимальний масштаб державних видатків в Україні

Україна входить до десяти країн з найвищою у світі часткою видатків державного сектора у ВВП. Водночас, інституційна спроможність українського державного апарату ефективно розпоряджатись наявними ресурсами є низькою. Неоптимально високий рівень державних видатків становить проблему для економічного розвитку, сповільнюючи темпи зростання ВВП на 2,1-4,2 п.п. щороку при частці державних видатків у ВВП на рівні 2010-14 рр.

За допомогою дослідження «Яким є оптимальний масштаб державних видатків в Україні» експерти Центру економічної стратегії відповідають на питання, чи дійсно частка державних видатків у ВВП України є занадто високою, та надають кількісні показники оптимального для України рівня державних видатків та його впливу на економічне зростання. Це дослідження дозволить у подальшій роботі зосередитися на більш вузькому аналізі категорій державних видатків та альтернативних політиках управління видатками.

Рівень державних видатків в Україні є високим у порівнянні з іншими країнами світу. З-поміж 180 країн світу, дані про які наводить Міжнародний валютний фонд, Україна посідає 9-е місце за часткою сукупних видатків державного сектора у ВВП.

Частка державних видатків у ВВП України, розвинених країн та країн, що розвиваються, різних регіонів у 2014 році, %

Джерело: МВФ

Водночас інституційна спроможність до ефективного перерозподілу економічних ресурсів через державний сектор в Україні є обмеженою. За показниками інституційної спроможності з World Governance Indicators Світового банку, Україна в 2,5-10 разів відстає від розвинених країн, що мають співставний з Україною рівень перерозподілу ВВП через державні видатки. Навіть урахування вищої, ніж у інших країнах, частки тіньової економіки у ВВП України не змінює цієї картини кардинально: частка державних видатків у ВВП залишається порівняно високою.

Економічна теорія стверджує, що існує оптимальний рівень частки державних видатків у ВВП. Якщо державні видатки перевищують цей рівень, це негативно впливає на економічне зростання, причому низький рівень інституційної спроможності держави посилює цей вплив. Згідно з результатами економетричного аналізу, проведеного Центром економічної стратегії, для України такий оптимальний рівень видатків становить 37% від ВВП. Відхилення від нього на 10 п.п. щороку сповільнює темпи економічного зростання на 2,1-4,2 п.п. Це

більше за аналогічний ефект для інших європейських країн, адже в Україні негативний вплив великих державних видатків на економічне зростання підсилюється низькою інституційною спроможністю держави.

Аналіз альтернативних підходів до скорочення державних видатків та їх впливу на економічне зростання у 2016-2020 роках демонструє, що найкращим підходом є якнайшвидше скорочення рівня державних видатків до 37% від ВВП. Наприклад, їх негайне зменшення до такого рівня вже з 2016 року дозволило би прискорити середньорічне зростання ВВП у 2016-2020 роках на 1,2-1,8 п.п. порівняно з поточним прогнозом МВФ. Більш поступовий підхід, який передбачає рівномірне, протягом періоду до 2020 року, скорочення державних видатків до рівня 37% від ВВП, здатен прискорити середньорічне економічне зростання на 0,9-1,3 п.п., тобто відмова від швидкого скорочення видатків призведе до втрати додаткових 0,3-0,5 п.п. зростання реального ВВП на рік.

«Повна відмова від скорочення державних видатків взагалі не дозволить отримати позитивного ефекту на економічне зростання. В перспективі одного року радикальне скорочення рівня перерозподілу ВВП через державний сектор може бути як негативним, так і нейтральним для економіки, в залежності від того, чи скорочуються податки одночасно з видатками, та впливом конкретних скорочуваних категорій видатків та податків на сукупний попит. Водночас, в перспективі п'яти років ми бачимо суттєвий позитивний вплив», – коментує результати дослідження Павло Кухта, радник Центру економічної стратегії.

Повну версію аналітичної записки можна завантажити за посиланням: <http://ces.org.ua/021115/>. За більш детальною інформацією щодо результатів дослідження просимо звертатися до Марії Репко (тел.: (044) 492-7970, office@ces.org.ua).

Центр економічної стратегії засновано у травні 2015 року. Його засновниками є Томаш Фіала, генеральний директор найбільшої в Україні інвестиційної компанії Dragon Capital, Іван Міклош, колишній віце-прем'єр-міністр та міністр фінансів Словацької Республіки та Святослав Вакарчук, громадський діяч, музикант. Центр робить внесок у розробку стратегії економічного зростання України, здійснює незалежний аналіз найбільш важливих аспектів державної політики, а також будує суспільну підтримку реформ на основі таких принципів:

- Економічна свобода (лібералізація, дерегуляція, приватизація)
- Вільна та чесна конкуренція
- Менша роль держави за підвищення її ефективності
- Інформаційна прозорість та свобода слова
- Верховенство права та захист приватної власності
- Здорові та стабільні державні фінанси
- Економіка, що створена на засадах знань

Для більш детальної інформації про ЦЕС просимо звертатися до Євгенії Єгорової, директора з комунікацій (тел.: (044) 492-7970, office@ces.org.ua). Також запрошуємо відвідати наш www.ces.org.ua чи слідкувати за нами у соціальних медіа [facebook.com/cesukraine](https://www.facebook.com/cesukraine) чи twitter.com/ces_ukraine.